

א ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל־פרעה כה־אמר יהוה אלהי ישראל שלח את־עמי ויחגו לי במדבר:

ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל־פרעה כה־אמר יהוה אלהי ישראל שלח את־עמי ויחגו לי במדבר: וכתר בן עלו משה ואהרן ואמרו לפרעה כדנן אמר יי אלהא דישראל שלח ית עמי ויחגון קדמי במדברא:

ב ויאמר פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח את־ישראל לא ידעתי את־יהוה וגם את־ישראל לא אשלח:

ויאמר פרעה מי יהוה אשר אשמע בקלו לשלח את־ישראל לא ידעתי את־יהוה וגם את־ישראל לא אשלח:

ואמר פרעה שמא דיי לא אתגלי לי די אקבל לממריה לשלחא ית ישראל לא אתגלי לי שמא דיי ואף ית ישראל לא אשלח:

ג ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה־נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן־יפגענו בדרך או בחרב:

ויאמרו אלהי העברים נקרא עלינו נלכה־נא דרך שלשת ימים במדבר ונזבחה ליהוה אלהינו פן־יפגענו בדרך או בחרב:

ואמרו אלהא דיהודאי אתגלי עלנא נזיל כען מהלך תלתא יומין במדברא ונדבח קדם יי אלהנא דלמא יערעננא במותא או בקטול:

ד ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את־העם ממצעו לכו לסבלתיכם:

ויאמר אלהם מלך מצרים למה משה ואהרן תפריעו את־העם ממצעו לכו לסבלתיכם: ואמר להון מלכא דמצרים למא משה ואהרן תבטלון ית עמא מעובדהון אזילו לפלחנכון:

רשי

(א) ואחר באו משה ואהרן וגו', אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מ"אחר משה ואהרן", עד שנשמטו כולם, קדם שהגיעו לפלטין, לפי שיראו ללכת. ובסיני נפרע להם: "ונגש משה לבדו והם לא יגשו" (להלן כד ב), — החזירים לאחוריהם: (ג) פן יפגענו, פן יפגעו היו צריכים לומר, אלא שחלקו פבוד למלכות. 'פגיעה זו' — לשון מקרה מות הוא: (ד) תפריעו את העם ממצעו, תבדילו ותרחיקו אותם ממלאכתם, ששומעין לכם וסבורים לנוח מן המלאכה. וכן "פרעהו אל תעבר בו" (משלי ד טו), ורחקהו. וכן: "ותפריעו כל־עצתי" (משלי א כה), "פי פרע הוא" (שמות לב כה), נרחק ונתעב. לכו לסבלתיכם, לכו למלאכתכם שיש לכם לעשות בבתיכם, אבל מלאכת שעבוד מצרים לא היתה על שבטו של לוי, ותדע לה, שהרי משה ואהרן יוצאים ובאים שלא בראשות:

ה וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַּ הַן־רַבִּים עִתָּה עִם־הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתְתֶּם אֹתָם מִסְבָּלְתָם:

וַיֹּאמֶר פְּרַעֲהַּ הַן־רַבִּים עִתָּה עִם־הָאָרֶץ וְהִשְׁבַּתְתֶּם אֹתָם מִסְבָּלְתָם:

וַאֲמַר פְּרַעֲהַּ הָאֵל סִגְיָאִין כְּעֵן עֲמָא דְאַרְעָא וְתַבְטְלוֹן יִתְהוֹן מִפְּלַחְנְהוּן:

וּוִיצוּ פְּרַעֲהַּ בְּיָוֶם הַהוּא אֶת־הַנְּגִשִׁים בְּעֵם וְאֶת־שֹׁטְרֵיו לֵאמֹר:

וּוִיצוּ פְּרַעֲהַּ בְּיָוֶם הַהוּא אֶת־הַנְּגִשִׁים בְּעֵם וְאֶת־שֹׁטְרֵיו לֵאמֹר:

וּפְקִיד פְּרַעֲהַּ בְּיֹמָא הַהוּא יֵת שְׁלֹטוֹנִין דְּעֲמָא וְיֵת סְרֻכְוְהִי לְמִימָר:

ז לֹא תֵאֱסָפוּן לְתַת תְּבֹן לְעַם לְלִבְנֵי הַלְבָנִים כְּתִמּוּל שְׁלֶשֶׁם הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תְּבֹן:

לֹא תֵאֱסָפוּן לְתַת תְּבֹן לְעַם לְלִבְנֵי הַלְבָנִים כְּתִמּוּל שְׁלֶשֶׁם הֵם יִלְכוּ וְקִשְׁשׁוּ לָהֶם תְּבֹן:

לָא תֹסְפֹון לְמִיתָן תְּבִנָא לְעֲמָא לְמִרְמִי לְבִנִין כְּמִתְמַלִּי וּמִדְקִמּוּהִי אֲנוּן יִהְיוּן וּיִגְבִּיחוּן לְהוּן תְּבִנָא:

ח וְאֶת־מִתְבַּנֵּת הַלְבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תְּמּוּל שְׁלֶשֶׁם תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ

כִּי־נִרְפִים הֵם עַל־כֵּן הֵם צְעָקִים לֵאמֹר גִּלְכָה נִזְבַּחַה לְאַלְהֵינוּ:

וְאֶת־מִתְבַּנֵּת הַלְבָנִים אֲשֶׁר הֵם עֹשִׂים תְּמּוּל שְׁלֶשֶׁם תְּשִׁימוּ עֲלֵיהֶם לֹא תִגְרְעוּ מִמֶּנּוּ כִּי־נִרְפִים הֵם

עַל־כֵּן הֵם צְעָקִים לֵאמֹר גִּלְכָה נִזְבַּחַה לְאַלְהֵינוּ:

וְיֵת סְכוּם לְבִנְיָא דִּי אֲנוּן עֲבָדִין מִתְמַלִּי וּמִדְקִמּוּהִי תְּמַנּוּן עַל־יהוּן לָא תְּמַנְעוּן מִיַּיְהוּ אַרִי בְטִלְנִין אֲנוּן

עַל כֵּן אֲנוּן צְרוּחִין לְמִימָר נְזִיל נְדַבַּח קָדָם אֱלֹהֵנָא:

ט תִּכְבֹּד הָעֶבְרָה עַל־הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ־בָהּ וְאֶל־יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי־שֹׁקֵר:

תִּכְבֹּד הָעֶבְרָה עַל־הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ־בָהּ וְאֶל־יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי־שֹׁקֵר:

תִּתְקַף פְּלַחְנָא עַל גְּבִרְיָא וַיִּתְעַסְקוּן בָּהּ וְלֹא יִתְעַסְקוּן בְּפִתְגָמִין בְּטִלִּין:

רש"י

(ה) הן רבים עתה עם הארץ, שהעבודה מטלת עליהם ואתם משביתים אותם מסבלתם, הפסד גדול הוא זה:

(ו) הנגשים, מצריים היו, והשוטרים היו ישראלים. הנוגש, ממנה על כמה שוטרים, והשוטר, ממנה לרדות בעושי המלאכה:

(ז) תבן, אשטובל"א, היו גובלין אותו עם הטיט. לבנים, טיבל"ש בלע"ז, שעושים מטיט ומיבשין אותן בחמה, ויש ששורפין אותן בכבשן. כתמול שלשם, כאשר הייתם עושים עד הנה. וקששו, ולקטו:

(ח) ואת מתבנת הלבנים, סכום חשבון הלבנים שהיה כל אחד עושה ליום, כשהיה התבן נתן להם — אותו סכום תשימו עליהם גם עתה למען תכבד העבודה עליהם. כי נרפים, מן העבודה הם, לכך לפם פונה אל הבטלה וצועקים לאמר גלכה וגו'. מתבנת, "ותכן לבנים" (להלן פסוק יח), "ולו נתכנו עללות" (שמואל-א ב ג), "את הפסך המתכן" (מלכים-ב יב) —

כֵּן לְשׁוֹן חֲשׁבוֹן הֵם. נִרְפִים, הַמְּלָאכָה רְפוּיָה בְּיָדָם וְעֻזוּבָה מֵהֶם וְהֵם נִרְפִים מִמֶּנָּה, רְטִי"ש בְּלַע"ז:

(ט) ואל ישעו בדברי שקר, ואל יהגו וידברו תמיד בדברי רוח, "לאמר גלכה נזבחה", ודומה לו: "ואשעה בחקיקה תמיד"

וַיֵּצְאוּ נְגִשֵׁי הָעָם וַשְׁטָרְיוֹ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינְנִי נֹתֵן לָכֶם תְּבֹן:
וַיֵּצְאוּ נְגִשֵׁי הָעָם וַשְׁטָרְיוֹ וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם לֵאמֹר כֹּה אָמַר פְּרַעֲה אֵינְנִי נֹתֵן לָכֶם תְּבֹן:
וַיִּנְפְּקוּ שְׁלֹטוֹנֵי עֲמָא וְסַרְכוּהֵי וַאֲמָרוּ לְעֲמָא לְמִימַר בְּדִנְן אָמַר פְּרַעֲה לִית אָנָּא יְהִיב לְכוּן תְּבֹנָא:

יֵא אַתֶּם לְכוּ קַחוּ לָכֶם תְּבֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מֵעֲבַדְתְּכֶם דְּבַר:
אַתֶּם לְכוּ קַחוּ לָכֶם תְּבֹן מֵאֲשֶׁר תִּמְצְאוּ כִּי אֵין נִגְרַע מֵעֲבַדְתְּכֶם דְּבַר:
אַתּוֹן אַזִּילוּ סִיבוּ לְכוּן תְּבֹנָא מֵאַתֶּר דְּתִשְׁכַּחוּן אַרִי לָא יתְמַנַּע מִפְּלַחְנִכוּן מִדְּעַם:

יבּוּיַפִּין הָעָם בְּכַל־אַרְץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתַבְּנִי:
וַיִּפִּין הָעָם בְּכַל־אַרְץ מִצְרַיִם לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתַבְּנִי:
וַאֲתַבְּדַר עֲמָא בְּכַל אַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְגַבְבָּא גִילֵי לְתַבְּנָא:

יגּוּהַנְּגִשִׁים אָצִים לֵאמֹר כִּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כַּאֲשֶׁר בְּהִיּוֹת תְּתַבְּנִי:
וְהַנְּגִשִׁים אָצִים לֵאמֹר כִּלּוּ מַעֲשֵׂיכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כַּאֲשֶׁר בְּהִיּוֹת תְּתַבְּנִי:
וַשְׁלֹטוֹנָיָא דְּחִקִּין לְמִימַר אֲשַׁלִּימוּ עוֹבְדֵיכוּן פְּתַגְם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ כְּמָא דְּהוּיִתּוּן עֲבַדִּין כַּד אַתִּיהִיב לְכוּן
תְּבֹנָא:

רש"י

(תהלים קיט קיז). "לְמַשֵּׁל וְלִשְׁנִינָה" (דברים כח לו), מְתַרְגְּמִינָן 'לְשׁוּעִי', "וַיִּסְפַּר [מֹשֶׁה לְחַתְּנוֹ]" (שמות יח ח) — 'וְאֲשַׁתְּעִי'. וְאֵי אֲפֹשֶׁר לומר "וְאֵל יִשְׁעוֹ" לְשׁוֹן "וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבָּל וְגו' וְאֵל קִזַּן וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה" (בראשית ד ט), וְלִפְרֹשׁ "אֵל יִשְׁעוֹ", אֵל יִפְנוּ, שְׂאֵם־כֶּן, הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב: "וְאֵל יִשְׁעוֹ אֶל דְּבָרֵי שְׁקָר", או "לְדַבְּרֵי שְׁקָר", כִּי כֵן גְּזַרְתָּ כָּלָם: "יִשְׁעָה הָאָדָם עַל עֲשֵׂהוּ" (ישעיה יז ח), "וְלֹא שָׁעוּ עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל" (ישעיה לא א), "וְלֹא יִשְׁעָה אֶל הַמְּזַבְּחוֹת" (ישעיה יז ח), וְלֹא מִצְאָתִי שְׁמוֹשׁ שָׁל בִּי־ת סְמוּכָה לְאַחֲרֵיהֶם, אֲבָל אַחַר לְשׁוֹן דְּבוּר, כְּמַתְעַסֵּק לְדַבֵּר בְּדַבָּר, נוֹפֵל לְשׁוֹן שְׁמוֹשׁ בִּי־ת, כְּגוֹן: "הַנְּדַבְּרִים בְּךָ" (יחזקאל לג ל), "וַתְּדַבֵּר מִרְיָם וְאַהֲרֹן בְּמִשְׁהָ" (במדבר יב א), "הַמְּלֹאָךְ הַדַּבָּר בִּי" (זכריה ד א), "לְדַבֵּר בָּם" (דברים יא יט), "וְאֲדַבְּרָה בְּעֹדְתֶיךָ" (תהלים קיט מו), אַף כָּאן: "אֵל יִשְׁעוֹ בְּדַבְּרֵי שְׁקָר", אֵל יִהְיוּ נְדַבְּרִים בְּדַבְּרֵי שְׁוֹא וְהִבְאִי:

(יא) אַתֶּם לְכוּ קַחוּ לָכֶם תְּבֹן, וְצָרִיכִים אַתֶּם לִילָף בְּזַרְיוֹת כִּי אֵין נִגְרַע [מֵעֲבַדְתְּכֶם] דְּבַר, מִכָּל סְכוּם לְבָנִים שְׁהִיִּיתֶם עוֹשִׂים לְיוֹם בְּהִיּוֹת תְּתַבְּנִי נֹתֵן לָכֶם מְזַמֵּן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ:

(יב) לְקַשֵּׁשׁ קֶשׁ לְתַבְּנִי, לְאַסְּפָא אֲסִיפָה, לְלַקֵּט לְקַט לְצַרְף תְּבֹן הַטִּיט. קֶשׁ, לְשׁוֹן לְקוּט, עַל שֵׁם שְׁדַבְּרַת הַמִּתְפַּזֵּר הוּא וְצָרִיף לְקוּשְׁשׁוֹ, קְרוּי קֶשׁ בְּשָׂאָר מְקוּמוֹת:

(יג) אָצִים, דוּחִקִים. דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ, חֲשַׁבּוֹן שָׁל כָּל יוֹם כִּלּוּ בְּיוֹמוֹ, כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם בְּהִיּוֹת תְּתַבְּנִי מוֹכֵן:

וַיִּכּוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם נִגְשֵׁי פִרְעָה לֵאמֹר מַדּוּעַ לֹא כָלִיתֶם חֲקֹכֶם לְלִבְּךָ כַּתְּמוּל שְׁלֹשׁ גַּם־תְּמוּל גַּם־הַיּוֹם:

וַיִּכּוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂמוּ עֲלֵהֶם נִגְשֵׁי פִרְעָה לֵאמֹר מַדּוּעַ לֹא כָלִיתֶם חֲקֹכֶם לְלִבְּךָ כַּתְּמוּל שְׁלֹשׁ גַּם־תְּמוּל גַּם־הַיּוֹם:

וַיִּלְקוּ סָרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל דֵּי מַנִּיאוּ עֲלֵיהוֹן שְׁלֹשׁ פִּרְעָה לְמִימַר מָא דִּין לָא אֲשַׁלְּמְתוּן גַּזְרְתְּכוֹן לְמַרְמֵי (לְבַנִּין) כְּמֵאתְמֵלֵי וּמִדְקֻמוּהֵי אַף תְּמֵלֵי אַף יוֹמָא דִּין:

טו וַיִּכְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פִּרְעָה לֵאמֹר לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה לְעַבְדֶּיךָ:

וַיִּכְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּצְעֲקוּ אֶל־פִּרְעָה לֵאמֹר לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה לְעַבְדֶּיךָ:

וְאֵתוּ סָרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּצְחוּ (קָדָם) לְפִרְעָה לְמִימַר לָמָּה תַעֲבֹד כְּדִין לְעַבְדֶּיךָ:

טז תָּבֵן אֵין נָתַן לְעַבְדֶּיךָ וּלְבָנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עַבְדֶּיךָ מְכִים וְחֲטָאת עִמָּךְ:

תָּבֵן אֵין נָתַן לְעַבְדֶּיךָ וּלְבָנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ וְהִנֵּה עַבְדֶּיךָ מְכִים וְחֲטָאת עִמָּךְ:

תְּבַנָּא לָא מִתִּיב לְעַבְדֶּיךָ וּלְבַנְיָא אֹמְרִין לָנָא עַבְדֵיךָ וְהָא עַבְדֶּיךָ לָקֹן וְחָטְוּ עֲלֵיהוֹן עִמָּךְ:

יז וַיֹּאמֶר נִרְפִים אַתֶּם נִרְפִים עַל־כֵּן אַתֶּם אֹמְרִים גִּלְכָה גִזְבַּחַת לִיהוָה:

וַיֹּאמֶר נִרְפִים אַתֶּם נִרְפִים עַל־כֵּן אַתֶּם אֹמְרִים גִּלְכָה גִזְבַּחַת לִיהוָה:

וַאֲמַר בְּטִלְנִין אַתּוּן בְּטִלְנִין עַל כֵּן אַתּוּן אֹמְרִין גִּזִּיל גִּזְבַּח קָדָם יי:

רע"י

(יד) וַיִּכּוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, הַשּׁוֹטְרִים — יִשְׂרָאֵלִים הָיוּ, וְחֲסִים עַל חֲבָרֵיהֶם מִלְּדַחֲקֵם, וּכְשֶׁהָיוּ מְשַׁלְּמִין הַלְּבָנִים לַנּוֹגְשִׁים, שֶׁהֵם מִצְרַיִם, וְהָיָה חֶסֶר מִן הַסְּכּוּם, הָיוּ מִלְּקִין אוֹתָם עַל שֶׁלֹּא דָּחְקוּ אֶת עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה. לְפִיכָף זָכוּ אוֹתָן שׁוֹטְרִים לְהִיטֵן סִנְהֶדְרִין, וְנֶאֱצַל מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עַל מִשָּׁה וְהוֹשֵׁם עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר: (במדבר י"א טו) "אֲסַפְּהֶ־לִּי שְׁבָעִים אִישׁ מִזְקְנֵי יִשְׂרָאֵל [אֲשֶׁר יִדְעָתָּ], מֵאוֹתָן שִׁדְעַתְּ הַטּוֹבָה שֶׁעָשׂוּ בְּמִצְרַיִם "כִּי הֵם זְקֵנֵי הָעָם וְשׁוֹטְרֵיוֹ". וַיִּכּוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר שָׂמוּ נִגְשֵׁי פִרְעָה אוֹתָם לְשׁוֹטְרִים עֲלֵיהֶם: "לֵאמֹר מַדּוּעַ וְגו'". לָמָּה "וַיִּכּוּ", שֶׁהִיוּ אוֹמְרִים לָהֶם: "מַדּוּעַ לֹא כָלִיתֶם גַּם תְּמוּל גַּם הַיּוֹם", חֵק הַקְּצוּב עֲלֵיכֶם לְלִבְּךָ. [כַּתְּמוּל שְׁלֹשׁ] כַּתְּמוּל הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהוּא יוֹם שְׁלֹפְנֵי אֶתְמוּל, וְהוּא הָיָה בַּהֲיִוֹת הַתָּבֵן נָתַן לָהֶם. וַיִּכּוּ, לְשׁוֹן וַיִּפְעְלוּ, 'הָפוּ מִיַּד אַחֲרֵים' — הַנּוֹגְשִׁים הַכּוּסִים:

(טז) וּלְבָנִים אֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ, הַנּוֹגְשִׁים "אוֹמְרִים לָנוּ עֲשׂוּ" לָנוּ לְבָנִים כְּמַנְיֵן קְרָא שׁוֹן. וְחֲטָאת עִמָּךְ, אֵלּוּ הָיָה נִקְוֶה 'פְּתַח' הָיִיתִי אוֹמֵר שֶׁהוּא דְבוּק — 'וְדָבַר זֶה חֲטָאת עִמָּךְ הוּא', עֲכָשְׁיוּ שֶׁהוּא 'קִמְץ' — שֶׁם דָּבַר הוּא, וְכָף פְּרוּשׁוֹ: 'וְדָבַר זֶה מְכִיא חֲטָאת עַל עִמָּךְ', כְּאֵלּוּ כְּתוּב 'וְחֲטָאת לְעַמְּךָ, כְּמוֹ: "כְּבִיאָנָה בֵּית לָחֶם" (רות א' ט), שֶׁהוּא כְּמוֹ 'לְבֵית לָחֶם', וְכֵן הִרְבֵּה:

יח וְעַתָּה לָכוּ עִבְדוּ וְתָכֵן לְאִי־יִנְתֶן לָכֶם וְתָכֵן לְבָנִים תִּתְּנוּ:
 וְעַתָּה לָכוּ עִבְדוּ וְתָכֵן לְאִי־יִנְתֶן לָכֶם וְתָכֵן לְבָנִים תִּתְּנוּ:
 וּכְעַן אֲזִילוּ פְלָחוּ וְתִבְנְאוּ לָא יִתְיַהֵב לְכוּן וְסָכוּם לְבִנְיָא תִתְּנוּן:

יט וַיִּרְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָם בָּרַע לֵאמֹר לֹא־תִגְרְעוּ מִלְּבַנְיָכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:
 וַיִּרְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֹתָם בָּרַע לֵאמֹר לֹא־תִגְרְעוּ מִלְּבַנְיָכֶם דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ:
 וַחֲזוּ סָרְכֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל יִתְהוֹן בְּבִישׁ לְמִימָר לֹא תִמְנַעוּן מִלְּבַנְיָכוֹן פְּתַגְם יוֹם בְּיוֹמִיָּה:

כ וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן נְצָבִים לְקִרְאָתָם בְּצֵאתָם מֵאֵת פְּרַעָה:
 וַיִּפְגְּעוּ אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן נְצָבִים לְקִרְאָתָם בְּצֵאתָם מֵאֵת פְּרַעָה:
 וְעָרְעוּ יֵת מֹשֶׁה וְיֵת אַהֲרֹן קִימִין לְקַדְמוֹתְהוֹן בְּמַפְקְהוֹן מִקְדָּם פְּרַעָה:

כא וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים יִרְא יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת־רִיחֲנוּ בְּעֵינֵי פְרַעָה וּבְעֵינֵי
 עִבְדָיו לְתַת־חֶרֶב בְּיָדָם לְהַרְגָנוּ:

וַיֹּאמְרוּ אֱלֹהִים יִרְא יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת־רִיחֲנוּ בְּעֵינֵי פְרַעָה וּבְעֵינֵי עִבְדָיו לְתַת־חֶרֶב
 בְּיָדָם לְהַרְגָנוּ:

וַאֲמָרוּ לְהוֹן יִתְגְּלִי יִי עֲלֵיכוֹן וַיִּתְפָּרַע דֵּי אֲבָאֲשְׁתוֹן יֵת רִיחְנָא בְּעֵינֵי פְרַעָה וּבְעֵינֵי עִבְדוֹהִי לְמַתָּן חֶרֶב־א
 בִּידֵיהוֹן לְקַטְלוֹתְנָא: **מפטיר**

כב וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה לְמָה זֶה שְׁלַחְתָּנִי:
 וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה לְמָה זֶה שְׁלַחְתָּנִי:
 וְתַב מֹשֶׁה קָדָם יִי וַאֲמָר יִי לְמָא אֲבָאֲשְׁתָּא לְעַמָּא הַדִּין וּלְמָא דְנָן שְׁלַחְתָּנִי:

רש"י

(יח) וְתָכֵן לְבָנִים, חֲשׁבוֹן הַלְּבָנִים. וְכֵן "אֵת הַכֶּסֶף הַמִּתְכָּן" (מלכים-ב יב יב) — הַמְּנוּי, כְּמוֹ שְׂאֵמֶר בְּעֵינֶיךָ: "וַיִּצְוּרוּ וַיִּמְנוּ אֵת
 הַכֶּסֶף" (מלכים-ב יב יא):

(יט) וַיִּרְאוּ שְׂטָרֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל, אֵת חֲבָרֵיהֶם הַנִּרְדִּים עַל יָדָם. בָּרַע, רָאוּ אוֹתָם בָּרַעָה וְצָרָה הַמוֹצֵאת אוֹתָם, בְּהַכְּפִידָם
 הָעֵבוּדָה עֲלֵיהֶם לֵאמֹר: "לֹא תִגְרְעוּ וְגו'":

(כ) וַיִּפְגְּעוּ, אֲנָשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, "אֵת מֹשֶׁה וְאֵת אַהֲרֹן וְגו'". וְרַבּוֹתֵינוּ דְרָשׁוּ: כָּל 'נְצָבִים' וְנְצָבִים — דָּתָן וְאָבִירָם הָיוּ, שֶׁנֶּאֱמַר
 בָּהֶם: (במדבר טו כז) "וַיִּצְאוּ נְצָבִים" (נדרים סד:):

(כב) לְמָה הִרְעַתָּה לְעַם הַזֶּה, וְאִם תֹּאמַר: מָה אֲכַפֵּת לָךְ, — קוֹבֵל אֲנִי עַל שְׁ"שְׁלַחְתָּנִי":

כג ומאז באתי אל-פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא-הצלת את-עמך:

ומאז באתי אל-פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא-הצלת את-עמך:

וימעדן עלית לות פרעה למללא בשמך אבאש לעמא הדין ושזבא לא שזבא ית עמך:

ו א ויאמר יהוה אל-משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו:

ויאמר יהוה אל-משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו:

ויאמר יי למשה כען תחזי די אעבד לפרעה ארי בידא תקיפא ישלחנן ובידא תקיפא יתרכנן מארעיה:

ססס

קכ"ד פסוקים, ויק"ח סימן, מעד"י סימן.

רש"י

(כג) הרע, לשון הפעיל הוא, הרבה רעה עליהם. ותרגומו: 'אבאש':

(א) עתה תראה [אשר אעשה לפרעה], וגו' הרהרת על מדותי, לא פאברהם שאמרת לוי: "פי ביצחק יקרא לך זרע" (בראשית כא יב) ואחר כך אמרת לוי: 'העלהו לעולה', ולא הרהר אחר מדותי, לפיכך: "עתה תראה" [אשר אעשה לפרעה], העשוי לפרעה תראה — ולא העשוי למלכי שבעה אמות פשאביאם לארץ. כי ביד חזקה ישלחם, מפני ידי החזקה שתחזק עליו ישלחם. וביד חזקה יגרשם מארצו, על פרחם של ישראל "יגרשם", ולא יספיקו לעשות להם צדה, וכן הוא אומר: "ותחזק מצרים על-העם למחר לשלחם וגו'" (להלן יב לג):

הפטרת שמות למנהג האשכנזים

(ישעיה כו ו - כח יג. כט כב - כג)

כו . הבאים ישרש יעקב יציין ופרח ישראל ומלאו פני-תבל תנובה: : הכמפת מכהו הכהו אם-כהרג הרגיו הרג:
 « בסאסאה בשלחה תריבנה הגה ברוחו הקשה ביום קדים: » לכן בזאת יכפר עון-יעקב וזה כל-פרי הסר חטאתו
 בשומו | כל-אבני מזבח כאבני-גל מנפצות לא-יקמו אשרים וחמנים: . כי עיר בצורה בדרך גוה משלח ונעזב
 כמדבר שם ירעה עגל ושם ירפץ וכלה סעפיה: « ביבש קצירה תשברנה נשים באות מאירות אותה כי לא
 עם-בינות הוא על-כן לא-ירחמנו עשהו ויצרו לא יחננו: » והיה ביום ההוא יחבט יהוה משבלת הנהר עד-נחל
 מצרים ואתם תלקטו לאחד אחד בני ישראל: « והיה | ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו האבדים בארץ
 אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו ליהוה בחר הקדש בירושלם: כח » הוי עטרת גאות שכרי אפרים וציין
 נבל צבי תפארתו אשר על-ראש גיא-שמנים הלומי יין: . הגה חזק ואמץ לאדני כזרם כרד שער קטב כזרם
 מים כבירים שטפים הנח לארץ ביד: . ברנלים תרמסנה עטרת גאות שכורי אפרים: - והיתה ציצת נבל צבי
 תפארתו אשר על-ראש גיא שמנים כבכורה בטרם לין אשר יראה הראה אותה בעודה בכפו יבלענה: « ביום
 ההוא יהיה יהוה צבאות לעטרת צבי ולצפירת תפארה לשאר עמו: . ולרוח משפט ליושב על-המשפט ולגבורה
 משיבי מלחמה שערה: . וגם-אלה ביין שגו ובשכר תעו כהן ונביא שגו בשכר נבלעו מן-היין תעו מן-השכר
 שגו בראה פקו פליליה: » כי כל-שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום: « את-מי יורה דעה ואת-מי יבין שמועה
 גמולי מחלב עתיקי משדים: . כי צו לצו קו לקו קו לעיר שם ועיר שם: « כי בלעגי שפה ובלשון
 אחרת ידבר אלהים הזה: » אשר | אומר אליהם זאת המנוחה הניחו לעיף וזאת המרגעה ולא אבוא שמוע:
 « והיה להם דבר-יהוה צו לצו קו לקו קו לעיר שם ועיר שם למען ילכו וכשלו אחור ונשברו ונוקשו
 ונלכדו: כט » לכן בה-אמר יהוה אל-בית יעקב אשר פדה את-אברהם לא-עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו
 יחרו: » כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרב וקדישו שמי והקדישו את-קדוש יעקב ואת-אלהי ישראל יעריצו:

הפטרת שמות למנהג הספרדים

(ירמיה א א - ב א)

א * דברי ירמיהו בן-חלקיהו מן-הכהנים אשר בענתות בארץ בנימן: * אשר הנה דבר-יהוה אליו בימי יאשיהו בן-אמון מלך יהודה בשלש-עשרה שנה למלכו: * ויהי בימי יהויקים בן-יאשיהו מלך יהודה עד-תם עשתי עשרה שנה לצדקיהו בן-יאשיהו מלך יהודה עד-גלות ירושלם בחדש החמישי: * ויהי דבר-יהוה אלי לאמר: * בטרם אצרך (אצורך כתיב) בבטן ידעתיד ובטרם תצא מרחם הקדשתיד נביא לגוים נתתיד: * ואמר אהה אדני יהוה הנה לא-ידעתי דבר כי-נער אנכי: * ויאמר יהוה אלי אל-תאמר נער אנכי כי על-כל-אשר אשלחך תלך ואת כל-אשר אצרך תדבר: * אל-תירא מפניהם כי-אתך אני להצילך נאם-יהוה: * וישלח יהוה את-ידו ויגע על-פי ויאמר יהוה אלי הנה נתתי דברי בפיד: * ראה הקדשתיד | היום הנה על-הגוים ועל-הממלכות לנתוש ולנתוץ ולהאבד ולהרוס לבנות ולנטוע: * ויהי דבר-יהוה אלי לאמר מה-אתה ראה ירמיהו ואמר מקל שקד אני ראה: * ויאמר יהוה אלי היטבת לראות כי-שקד אני על-דברי לעשות: * ויהי דבר-יהוה אלי שנית לאמר מה אתה ראה ואמר סיר נפוח אני ראה ופניו מפני צפונה: * ויאמר יהוה אלי מצפון תפתח הרעה על כל-יושבי הארץ: * כי | הנני קרא לכל-משפחות ממלכות צפונה נאם-יהוה וכאו ונתנו איש כסאו פתח | שערי ירושלם ועל כל-חומתיה סביב ועל כל-ערי יהודה: * ודברתי משפטי אותם על כל-רעתם אשר עזבוני וקטרו לאלהים אחרים וישתחוו למעשי ידיהם: * ואתה תאזר מתניד וקמת ודברת אליהם את כל-אשר אנכי אצוד אל-תחת מפניהם פן-אתך לפניהם: * ואני הנה נתתיד היום לעיר מבצר ולעמוד ברזל ולהמות נחשת על-כל-הארץ למלכי יהודה לשריה לכהניה ולעם הארץ: * ונלחמו אליך ולא-יוכלו לך כי-אתך אני נאם-יהוה להצילך: * ויהי דבר-יהוה אלי לאמר: * הלך וקראת באזני ירושלם לאמר כה אמר יהוה זכרתי לך חסד נעוריד אהבת כלולתיד לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרעה: * קדש ישראל ליהוה ראשית תבואתה כל-אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם-יהוה: